

Zitting 1981–1982

17 202

Verlenging van de wet van 7 maart 1980 (Stb. 81) alsmede enkele wijzigingen van de Wet op de loonvorming

Nr. 4

VERSLAG

Vastgesteld 7 december 1981

De vaste Commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid¹ heeft de eer over dit in haar handen gestelde ontwerp van wet als volgt verslag uit te brengen.

Het ontging de leden van de C.D.A.-fractie waarom deze Minister van Sociale Zaken geen bevoegdheid wenste in bijzondere gevallen in afzonderlijke C.A.O.'s in te grijpen.

Zonder over deze bevoegdheid te beschikken kan de Minister uit overwegingen van nationaal belang ongewenste onderhandelingsresultaten alleen terugdringen door middel van het grove instrument van de algemene, voor heel Nederland geldende loonmaatregel, een instrument, waarvan deze leden en, naar zij veronderstelden ook de Regering gruwen.

Naar de opvattingen van deze leden lag en ligt de eerste verantwoordelijkheid voor lonen en arbeidsvoorwaarden in handen van de c.a.o.-partners. Alleen in uitzonderlijke gevallen waar sprake is van een buitensporig onderhandelingsresultaat kan en moet namens de samenleving daaraan een halt worden toegeroepen. Juist omdat die resultaten via de koppelingsmechanismen op de nationale schouders komen te drukken is een bepaalde vorm van terugdringing nuttig en nodig. Ook de toevoeging «werkgelegenheid» aan zijn Ministerie diende naar het oordeel van deze leden voor de Minister een aansporing te betekenen om bedoelde bevoegdheid te hebben. Er kunnen zich toch afzonderlijke gevallen voordoen waarin afspraken indruisen tegen de hoogste beleidsdoelstelling, te weten de bestrijding van de werkloosheid. De Minister moet dan zijn positie duidelijk kunnen markeren, zo oordeelden deze leden.

De weg van de niet-verbindend-verklaring was naar het oordeel van de leden van de C.D.A.-fractie niet toereikend, immers partijen bij een dergelijk collectief contract zijn daar toch aan gebonden.

In dit stadium van overleg met het bedrijfsleven wilden deze leden zich niet uitspreken over de wenselijkheid van een «inkomensmaatregel» zoals aftopping vakantietoeslag en wat dies meer zij. Naar hun oordeel zijn ook deze aangelegenheden een eerste verantwoordelijkheid voor de sociale partners. Gegeven de ervaringen met het (deels) ongedaan maken van eerdere aftoppingsoperaties is enige schroom van de zijde van de overheid geboden.

Voorts wilden de leden van de C.D.A.-fractie weten of voor inkomenscategorieën die niet binnen de termen van de wet vallen voldoende wettelijk instrumentarium voorhanden is om de gestelde doelen te bereiken.

¹ Samenstelling: Nypels (D'66), Rietkerk (VVD), Hermesen (CDA), voorzitter, Haas-Berger (PvdA), Keja (VVD), Poppe (PvdA), ondervoorzitter, Weijers (CDA), Spieker (PvdA), Beckers-de Bruijn (PPR), Nijpels (VVD), Moor (PvdA), De Korte (VVD), Gerritse (CDA), B. de Vries (CDA), Buurmeijer (PvdA), Toussaint (PvdA), De Graaf (CDA), Leerling (RPF), Schutte (GPV), Groenman (D'66), Van der Vlies (SGP), Janmaat-Abee (CDA), Willems (PSP), Dekker (D'66), Brouwer (CPN), Oomen-Ruijten (CDA) en Ter Veld (PvdA).

De leden van de fractie van de P.v.d.A. hadden begrip voor het feit dat de Regering een wettelijke mogelijkheid zoekt om zo nodig ook de primaire loonvorming zodanig te beïnvloeden, dat deze bijdraagt aan het bereiken van de nu in het regeerakkoord vastgelegde inkomenspolitieke doelstelling. Daarbij dachten zij vooral aan de wenselijkheid van aftopping van prijscompensatie en vakantietoeslag. Zij vroegen echter of daarvoor de veel verder strekkende mogelijkheden van het onderhavige wetsontwerp nodig en gewenst zijn. Op zich zelf achtten deze leden het een verbetering ten opzichte van de thans nog geldende wet van 7 maart 1980, dat de mogelijkheid van bedrijfstakgewijs ingrijpen niet is overgenomen. Voor het goed kunnen functioneren van onderhandelingen tussen werkgevers- en werknemersorganisaties is de dreiging, laat staan het bestaan van een loonmaatregel, niet bevorderlijk. De onderhandelingspositie van de vakbeweging, óók die ten aanzien van immateriële verlangens of die ten aanzien van herverdeling van arbeid, wordt er door verzwakt. Deze leden vroegen zich daarom af of de Regering met dit toch nog verstrekkende wetsontwerp niet beter had kunnen wachten totdat duidelijk was geworden op welke punten partijen elkaar niet kunnen vinden. Het is bepaald niet ondenkbaar dat het daarbij niet om lonen en arbeidsvoorwaarden, maar om werktijden of aantallen arbeidsplaatsen zou gaan. Zij vroegen nogmaals aandacht voor de desbetreffende beschouwing van hun fractievoorzitter bij het debat over de regeringsverklaring.

Een ernstig manco achtten deze leden het feit dat dit voorstel tot wijziging van de Loonwet niet vergezeld is gegaan van voorstellen tot overeenkomstige verscherping van de overheidsinvloed op andere inkomensvorming. Zij denken daarbij onder andere aan het beleid ten aanzien van de vrije beroepen en het prijsbeleid. Zij vroegen dan ook met klem om mee te delen wat in dit opzicht te verwachten is. Ook vroegen zij hoe ver het nu staat met de aangekondigde raamwet op de inkomensvorming.

Evenzeer waren deze leden teleurgesteld over het ontbreken, zelfs in de memorie van toelichting, van enig antwoord op de toch door werknemers veelvuldig gestelde vraag naar het verband tussen opgelegde inkomensoffers en werkgelegenheid. Zij wezen op de recente staking van het NOS-personeel als een indicatie voor de ernst van deze claim. Het alleen inperken van de onderhandelingspositie zonder het garanderen van zeggenschap over de besteding van wat door overheidsvoorschriften niet wordt uitbetaald achtten deze leden onjuist. Zij vroegen de Regering dan ook met klem om werkgevers te verplichten tot overleg met ondernemingsraad en vakbeweging over de besteding van deze gelden.

De leden van de P.v.d.A.-fractie zouden het overigens op prijs stellen te vernemen in hoeverre er al een evaluatie beschikbaar is van het effect van de loonmaatregel 1981. In hoeverre is deze ontdoken, in welke sectoren en voor welke inkomenscategorieën? Hoe heeft de loonmaatregel gewerkt op de inkomensverhouding tussen werknemers en andere groepen? Hoe vaak zijn werknemers betrokken geweest bij overleg over aanwending van de vrijkomende middelen? Is in de collectieve sector sprake geweest van het tot stand brengen van nieuwe werkgelegenheid die direct voortkwam uit de loonmatiging? Meer in het algemeen zouden deze leden een overzicht op prijs stellen van de mate waarin zowel in de particuliere als in de collectieve sector de omzetting van inkomensmatiging in werk zichtbaar is gemaakt.

De leden van de P.v.d.A.-fractie vroegen zich af in hoeverre de Regering door indiening van dit wetsontwerp al een keuze heeft gemaakt ten aanzien van de vorm van het inkomensbeleid voor de komende jaren. Denkt de Regering ook voor de toekomst vooral aan partiële maatregelen?

Deze leden zouden het op prijs stellen als de Regering in antwoord op hun vragen zou willen ingaan op de discussie, die in de laatste weken over dit probleem is gevoerd door bij voorbeeld de wetenschappers Peper, Fase, Wolfson en Reynaerts. Is de Regering niet van mening dat de keuze voor het in de komende jaren te voeren loon- en vooral inkomensbeleid moet worden voorafgegaan door een principiële discussie over deze problematiek?

De leden van de fractie van de V.V.D. vroegen allereerst waarom het kabinet deze door de P.v.d.A.-fractie indertijd zo verfoeide Machtigingswet zo nodig met een jaar moet verlengen. Had de Kamer op 7 maart 1980 met een algemeen aanvaarde motie (16 064, nr. 12) de werkingsduur niet juist uitdrukkelijk tot 31 december 1981 begrensd? Deze leden misten in elk geval iedere nadere motivering in de memorie van toelichting. Ze wilden die graag alsnog hebben.

Is dit voornemen tot verlenging van de Machtigingswet vlak voor het tripartite overleg van woensdagavond 2 december niet een psychologische blunder? Is zoiets niet hetzelfde als een open gesprek beginnen terwijl het mes al bij voorbaat uit de lade wordt gehaald en op tafel gelegd? Of heeft het kabinet voor zich zelf al uitgemaakt dat de kabinetsvoorstellen ter zake onmogelijk door de werkgevers en werknemers in vrije onderhandelingen tot stand gebracht kunnen worden?

Geloof het kabinet overigens in alle ernst dat een sterk progressieve inkomensmatiging van -1 procent voor het minimum tot -4 procent voor 4× modaal gedurende vier jaren achtereen via vrije onderhandelingen tot stand te brengen is? Krijgen we derhalve niet ieder komend jaar te maken met een verlenging met een jaar van deze wet (is het niet ten behoeve van een algemeen geldende loonmaatregel dan op z'n minst voor een partiële aftoppingsmaatregel)?

Draait dit alles niet uit op een periode van 4 jaar geleide loonpolitiek en op z'n minst 4 jaar geleide aftoppingspolitiek? Houdt het kabinet nog enigszins rekening met de reeds plaatsgehad hebbende nivellering in de achter ons liggende periode? Wat was de netto-inkomensontwikkeling van 1973 t/m 1981 voor het minimum, het modale, 2× modale en 4× modale niveau? Hoe komt die netto-inkomensontwikkeling er van 1973 t/m 1985 uit te zien wanneer de kabinetsvoornemens met betrekking tot de matiging van -1 t/m -4 procent in de komende vier jaren worden doorgezet?

Kan overigens de geleidelijk vanaf 2× modaal aflopende prijscompensatie, die dit doel moet helpen bereiken, getalsmatig voor het jaar 1982 – aan de hand van de nu bekende gegevens – worden uitgewerkt?

Volgens de leden van de fractie van de V.V.D. zijn in de huidige omstandigheden de hogere inkomens wel degelijk bereid meer te matigen dan de lagere mits het om aanvaardbare proporties gaat. Een speciaal aftoppingsinstrumentarium hoeft daarvoor niet in stelling gebracht te worden. Daarom staan deze leden afwijzend tegenover de bedillerige nieuwe zin in artikel 10, eerste lid: «deze regelen kunnen voor werknemers in verschillende inkomenscategorieën verschillend zijn». Dit moet bij voorbaat een verstorende factor in het tripartite overleg zijn. Waarom is zulks niet voorkomen?

De leden van de V.V.D.-fractie waren in ieder geval blij met de aanpassing in de tekst van de wet, die de mogelijkheid van bedrijfstaksgewijze loonin-grepen doet vervallen. Zonder aanpassing zou een overeengekomen loon-differentiatie, die per bedrijfstak verschillend kan zijn, terug te draaien zijn. Is er in 1981 ooit gebruik van gemaakt?

Deze leden waren ten slotte in het geheel niet te spreken over de aanvulling in artikel 10, eerste lid, met tot doel de mogelijkheden tot maximering van de vakantiebijslag verder uit te breiden. Dit is toch een aantasting van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag? Deze aanvulling kan toch slechts leiden tot ingrijpen in nog lopende contracten, gezien de aard en de wijze van uitbetaling van de vakantiebijslag? De aan het woord zijnde leden wilden daarover gaarne een nadere uiteenzetting horen.

Wat zijn overigens de concrete aftoppingsvoornemens van het kabinet voor zowel de prijscompensatie als de vakantiebijslag in 1982? Stel dat het kabinet de prijscompensatie zou willen aftoppen bij 1½× modaal resp. 2× modaal, wat zou daarvan de opbrengst zijn voor het bedrijfsleven in mln. in 1982? Stel dat het kabinet de vakantiebijslag zou willen aftoppen tot f 5000 resp. f 5500 op jaarbasis, wat zou daarvan de opbrengst zijn in mln. in 1982? Hoeveel inkomstenbelasting zou de Minister van Financiën in deze vier gevallen derven? Indien de vakantiebijslag via het aangevulde artikel 10, eerste

lid tot f 5000 zou worden afgetopt: hoeveel zou een 1½× modale, 2× modale, 3× modale en 4× modale werknemer daar netto van overhouden op jaarbasis?

Tot slot vroegen deze leden of het kabinet gelooft in de centrale loononderhandelingen op de manier zoals de sociale partners die wensen. Indien het antwoord ja is, dan is de vraag waarom deze machtigingswet verlengd moest worden. Indien het antwoord neen is, dan is de vraag hoe het kabinet nog voldoende vertrouwen bij het georganiseerde bedrijfsleven denkt te kunnen mobiliseren opdat er gewerkt kan worden aan een nieuw industrieel elan. Wat is het commentaar van het kabinet op de gedachten van prof. dr. W. H. J. Reynaerts in de Volkskrant van woensdag 2 december 1981: «Laat de loonvorming in 1982 volledig vrij. Geef de onderhandelaars de ruimte ... Ook de economische omstandigheden pleiten voor vrije loonvorming ... Met weer een nieuwe loonmaatregel komt de Regering op zeer gespannen voet te staan met hetgeen het Europees Sociaal Handvest voorschrijft ... Met een loonmaatregel, in welke vorm dan ook, wordt de ruimte voor onderhandelen over aspecten van het investeringsloon praktisch geheel weggenomen ... In het overleg met de Stichting van de Arbeid beschikt de overheid over een instrument om het gedrag van partijen aan het loonfront als het ware te conditioneren.» Over deze geciteerde zinnen wilden deze leden graag het oordeel van het kabinet horen.

De leden van de fractie van D'66 konden zich in het algemeen met een verlenging van de wet van 7 maart 1980 met betrekking tot de Wet op de loonvorming verenigen. Ze vonden het evenwel niet verstandig dat de bestaande formulering van artikel 10, eerste lid: «Deze regelen kunnen voor verschillende categorieën van werknemers verschillend worden gesteld») volgens het wetsontwerp wordt gewijzigd. Handhaving werd door deze leden wenselijk geacht met name om differentiatie mogelijk te maken om zwaar en onaangenaam werk en groepen met bepaalde achterstanden relatief beter te kunnen belonen. Het laten vervallen van de mogelijkheid tot bedrijfstakgewijze looningreep heeft het nadeel dat een beperkte ingreep voor een enkele uitschieter uitgesloten wordt en alleen het paardemiddel van een algemene loonmaatregel voor de gehele linie overblijft, aldus deze leden.

Met verbijstering constateerden de leden van de P.S.P.-fractie dat al binnen enkele weken na de totstandkoming van het kabinet voorgesteld werd de Wet van 7 maart 1980 te verlengen. Gebleken is dat een veranderde samenstelling van het kabinet niet heeft geleid tot een gewijzigde loonpolitiek. Opnieuw worden maatregelen getroffen, zo vonden deze leden, die met name de vakbeweging ernstig in haar onderhandelingsvrijheid belemmeren, door nu al in de mogelijkheid voor een loonmaatregel te voorzien. Deze leden merkten op dat het tijdelijke karakter van de wet ten tijde van de behandeling van de Wet van 7 maart 1980 al ernstig betwijfeld werd, hetgeen nu terecht is gebleken. Wellicht kan de Minister motiveren welke waarde nu aan de datum 1 januari 1983 gehecht moet worden?

Ook ten tijde van de behandeling van de Wet van 7 maart 1980 werd gewezen op het feit, dat aanvaarding van de wet vrijwel zeker ook toepassing van de wet betekende. Desalniettemin constateerden de leden van de P.S.P.-fractie dat ook nu gesteld wordt dat gebruik van de mogelijkheden van art. 10 allerminst zeker is. Kan de Minister in dat verband meedelen waarop het vertrouwen gebaseerd is dat met de voorstellen ten aanzien van het sociaal-economisch beleid e.d. een goede grondslag geboden wordt voor overeenstemming tussen de sociale partners? Betekent de gerichte ondersteuning, die met behulp van deze wet geboden kan worden óók, dat deze gebruikt kan worden ter bescherming van de minimum-inkomens, indien de uitkomsten van de onderhandelingen daartoe aanleiding geven?

De leden van de fractie van de P.S.P. zouden graag nader aangeduid willen zien voor welke inkomenscategorieën maatregelen te zijner tijd voorgesteld zullen worden.

Onduidelijk vonden deze leden in het wetsontwerp de zinsneden onder artikel III. Kan meegedeeld worden hoe de complete tekst van artikel IV onder A gaat luiden en kan de bedoeling van het artikel nader toegelicht worden?

Tot slot verbaasden de leden van de fractie van de P.S.P. zich over het feit dat wederom geen advies aan de SER gevraagd is. Kan meegedeeld worden welk standpunt de SER heeft ingenomen toen hem medio '79 gevraagd werd een advies inzake de problematiek van het ingrijpen in de loonontwikkeling uit te brengen?

Bij de behandeling van het wetsontwerp Nadere voorzieningen met betrekking tot de totstandkoming van lonen en andere arbeidsvoorwaarden (zitting 1979–1980, 16 064) hadden de leden van de C.P.N.-fractie – evenals de leden van andere fracties – zich heftig verzet tegen de toenmalige voorstellen van de Regering om te komen tot een volmacht voor onbeperkte duur op het gebied van de loonvorming. Zij hadden toen opgemerkt dat die voorstellen een belangrijke stap «terug vormen naar de situatie, zoals die was in de vijftiger jaren» – een situatie van geleide loonvorming en zijn College van Rijksbemiddelaars. De leden van de C.P.N.-fractie constateerden toen dat de voorstellen «aan de vakbeweging het recht van vrije loononderhandelingen (ontneemt), een recht dat één van de fundamenten is van de democratie in ons land». ¹ De principiële stellingname vormt ook de basis waarop de onderhavige voorstellen zullen worden beoordeeld. Zij vroegen zich af hoe het is te verklaren dat de bewindslieden op 26 november jl. aan de Stichting van de Arbeid en de Raad van de Handel nog mededeelt overleg te willen plegen over het sociaal-economische beleid en nu dit wetsontwerp aan de Kamer – en in feite aan het georganiseerd overleg – ter beoordeling voorlegt.

En hoewel de bewindslieden zeggen dat met onderhavig wetsvoorstel niet wordt vooruitgelopen op de uitkomsten van het overleg met de sociale partners, waren deze leden toch van mening dat hierdoor een onaanvaardbare druk wordt uitgeoefend op de nog te voeren onderhandelingen over het arbeidsvoorwaardenbeleid. Welke is de mening van de bewindsman hierover?

Houdt dit wetsontwerp niet een nog grotere mogelijkheid in tot ingreep in de c.a.o.'s, nu niet bedrijfstakgewijs maar in iedere c.a.o.? Wat wordt bedoeld met differentiëren naar inkomenshoogte? Is de Minister niet van mening dat de vakantietoelage – ook de maximale – al onderhevig is aan zware belasting- en premiedruk? Wat bedoelt de Minister met «bijzondere omstandigheden die aanleiding zouden zijn tot verlaging van de maximering van de vakantiebijslag»? Onbegrijpelijk vonden deze leden hoe de nu voorgestelde voorzieningen een ondersteuning kunnen worden genoemd van de met de sociale partners gemaakte – of te maken – afspraken.

Naar hun mening is een ingreep in strijd met de onderhandelingsvrijheid, zodat regels die een dergelijke ingreep mogelijk maken nooit een ondersteuning voor de vakbeweging kunnen vormen.

Zeer onzorgvuldig achtten zij ook de wijze van de totstandkoming van dit wetsontwerp. Niet alleen wordt de SER overgeslagen omdat de tijd te kort zou zijn, maar ook wordt nota bene verwezen naar een advies van de SER van meer dan tien jaar geleden. Welke is de mening van de bewindsman hierover en kan hij nader ingaan op de adviesaanvraag inzake een Raamwet op de inkomensvorming?

De Minister heeft zich tijdens de debatten over het arbeidsvoorwaardenbeleid, optredend als leider van de P.v.d.A.-fractie in maart 1980 duidelijk uitgesproken tegen deze vergaande looningrepen (Handelingen 5 maart 1980, blz. 3624). Er viel uit zijn woorden op te maken dat hij van mening was dat de overheid zich bevoegdheden toemeet die zij niet heeft. Hoe is dit wetsontwerp te rijmen met de opstelling indertijd?

De leden van de fractie van de S.G.P. hadden behoefte aan een grondige toelichting en motivering naast de aangevoerde pragmatische overweging van de aanpassing in de Wet op de loonvorming welke veroorzaakt dat de

¹ Zitting 1979–1980, 16 064, nr. 4, blz. 7 en 8.

mogelijkheid van bedrijfstaksgewijze looningrepen vervalft. Zou een loonvormingsbeleid niet mede moeten worden gemaakt vanuit overwegingen van sterke naast zwakke bedrijfstakken, kwaliteit van de karakteristieke arbeidscomponent per bedrijfstak en dergelijke? Ten aanzien van de maximering van de vakantiebijslag vroegen zij zich af hoe continuering van het beleid van het vorige kabinet ter zake inwerkt op de inkomenspositie van met name middengroepen.

De leden van de P.P.R.-fractie constateerden dat de voorgestane wijziging in artikel 10, eerste lid, waar nu gesproken wordt van werknemers in verschillende inkomenscategorieën, een verbetering is ten opzichte van de bestaande tekst. Althans, als deze bestaande tekst ook werkelijk zou bestaan. Het is immers zo, dat door aanvaarding van amendement 13 op wetsontwerp 16 064 de betreffende volzin is geschrapt. De leden van de P.P.R.-fractie hadden, in tegenstelling tot die van de P.v.d.A.-fractie, tegen het betreffende amendement van de kant van de V.V.D.-fractie gestemd (Handelingen 5 maart 1980, blz. 3657). Zij hadden zich daarbij laten overtuigen door het argument van de kant van de Regering, dat verfijning (differentiatie) van artikel 10 gewenst is om er zeker van te zijn dat de laagst betaalden het meest worden ontzien (nota naar aanleiding van het verslag, 16 064 blz. 14). Nu in de voorgestelde wijziging van artikel 10 dit element nadrukkelijker tot uitdrukking wordt gebracht, bestaat daar van de kant van deze leden vanzelfsprekend geen bezwaar tegen.

Deze leden hadden begrepen dat de beweegredenen om dit wetsontwerp in te dienen mede zijn gelegen in de behoefte om de eventuele op centraal niveau met de sociale partners gemaakte afspraken over de ontwikkeling van de lonen en andere arbeidsvoorwaarden in 1982, gericht te kunnen ondersteunen. En dit dan vooral om deze afspraken gelijkelijk van toepassing te laten zijn op de niet onder een c.a.o. vallende werknemers. De vraag die deze leden stelden is of dit strikt nodig is. Artikel 3 van de Wet niet-c.a.o.-inkomens biedt toch alle mogelijkheden om, met het oog op matiging van de loonkostenontwikkeling, de niet c.a.o.-inkomens aan te laten sluiten bij de loonontwikkeling in de collectieve arbeidsovereenkomsten?

Een tweede wijziging van artikel 10 is de mogelijkheid de vakantietoeslag op een lager niveau te maximeren dan mogelijk is op grond van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag. Alhoewel deze leden sympathie hadden voor deze wijziging in artikel 10 van de Wet op de loonvorming, hetgeen ook mag blijken uit hun stemgedrag bij de in de memorie van toelichting genoemde motie-Weyers, vroegen deze leden waarom niet gekozen is voor een wijziging van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag. Moet de tijd als enige verklarende factor worden gezien en, als dat het geval is, is de Regering dan alsnog voornemens die wijziging in de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag aan te brengen?

Deze leden hadden zich trouwens afgevraagd hoe de passage in de brief aan de sociale partners (26 november 1981) moet worden begrepen waar gesproken wordt over het «...opnieuw aftoppen (enigszins verscherpt door bevrozing van het huidige niveau van f 5200) en het opnieuw korten met een 0,5% van de vakantieuitkering». Een dergelijke vakantieuitkering is toch mogelijk binnen de huidige bepalingen van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag, of hadden deze leden dat verkeerd begrepen? En indien dat al niet het geval is, waarom is in de memorie van toelichting dan niet expliciet gemeld tot welk bedrag de Regering voornemens is de maximale hoogte van de minimumvakantiebijslag te beperken?

Deze leden verkregen hier graag meer informatie over. Is de Regering zich bovendien bewust van het feit dat telkens wanneer deze tijdelijke wet afloopt, het argument zal worden aangedragen dat verlenging nodig is omdat anders «... een koopkrachtbeeld ontstaat dat maatschappelijk niet aanvaardbaar moet worden geacht». (Brief aan sociale partners, 26 november 1981, blz. 21)? Hiermee is deze aftopping dus in feite permanent gemaakt. Hieruit zou de Regering, volgens deze leden, de conclusie moeten trekken dat aanpassing van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag gewenst is.

Dat is trouwens een meer «Koninklijke» weg dan door middel van zich herhalende tijdelijke maatregelen.

De leden van de P.P.R.-fractie hebben toentertijd, evenals de leden van de toenmalige P.v.d.A.-fractie en D'66-fractie, gestemd tegen de Wet tijdelijke voorzieningen loonvorming. Ondanks de door middel van dit wetsontwerp aangebrachte verbeteringen in deze wet, viel het deze leden moeilijk om zich nu positief op te stellen. Wel wilden deze leden in hun definitieve beoordeling zwaar laten wegen, dat de Kamer betrokken wordt bij eventuele regelgeving op grond van de Wet tijdelijke voorzieningen loonvorming. Dit is dan in overeenstemming met het verworpen amendement-Nypels (16 064, nr. 8) waarin nadrukkelijk werd vastgesteld dat regelen betreffende lonen en andere arbeidsvoorwaarden volgens de betreffende artikelen van deze wet, worden gebonden aan goedkeuring door de Staten-Generaal. Bovendien speelt hierbij de verworpen motie van het toenmalige lid Den Uyl (16 064, nr. 15) een rol. In die motie werd immers gevraagd de betreffende wet niet in werking te doen treden alvorens de Kamer een uitgewerkt en gekwantificeerd beleidspakket heeft kunnen beoordelen. Helaas is van dit laatste nu geen sprake. De brief van 26 november jl. aan de sociale partners kan, volgens deze leden bepaald niet worden opgevat als een uitgewerkt en gekwantificeerd beleidspakket. Daarom herinnerden deze leden de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid aan de hierboven genoemde motie van het lid Den Uyl en verbonden hieraan de vraag waarom niet de beleidslijn is gevolgd zoals in de motie aangegeven.

De leden van de P.P.R.-fractie herhaalden wat zij hadden gesteld in hun bijdrage aan het voorlopig verslag van het wetsontwerp Nadere voorzieningen met betrekking tot de totstandkoming van lonen en andere arbeidsvoorwaarden (16 064). Daarin stelden zij dat zij alleen bereid zijn te overwegen hun medewerking aan de totstandkoming van het wetsontwerp te geven als de Regering duidelijk maakt dat een dergelijk wetsontwerp past in een totaalbeleid met betrekking tot de inkomensvorming en het instrumentarium om een dergelijk beleid uit te voeren. De discussie over de reeds lang aangekondigde maar nog steeds niet verschenen raamwet op de inkomensvorming, vormt voor deze leden hiertoe een toetsingspunt. Helaas is deze raamwet er nog steeds niet en valt er dus nog niets te toetsen.

De leden van de fractie van de R.P.F. hadden met reserves kennisgenomen van het onderhavige wetsontwerp.

Het is duidelijk, aldus deze leden, dat ten gevolge van de lange duur van de kabinetsformatie en het naderende einde van het kalenderjaar, een tijdsdruk ontstaat, die een weloverwogen beleidsvorming in de weg staat. Zij beoordeelden het, dat de tijd heeft ontbroken om de SER over deze zo belangrijke zaak te horen.

Het is geen geheim, dat er binnen de kring van werkgevers en werknemers grote bezwaren bestaan tegen het door de Regering te voeren werkgelegenheidsbeleid. Deze leden vroegen daarom of het verstandig is de mogelijkheid tot bedrijfstaksgewijze looningrepen geheel te laten vervallen. Komt er nu niet een te grote druk te liggen op het toch al moeizame tripartite overleg, zo vroegen zij. Van het al of niet slagen van dit overleg hangt nu immers af of de Regering van de mogelijkheid tot ingrijpen in de lonen gebruik maakt.

Deze leden merkten hierbij overigens op, mede met het oog op het voorkomen van dit soort problemen, geen voorstanders te zijn van een centraal overleg over arbeidsvoorwaarden. Zij behielden zich het recht voor in de mondelinge behandeling hier nog op terug te komen.

Ten slotte vroegen zij of de Regering in dit verband ook overwogen heeft mogelijke ingrepen in de loonvorming te beperken tot ondernemingen.

De G.P.V.-fractie kon begrip opbrengen voor de aangevoerde noodzaak om de Wet van 7 maart 1980, houdende nadere voorzieningen met betrekking tot de totstandkoming van lonen en andere arbeidsvoorwaarden, te verlengen. Minder begrip echter had deze fractie voor de wijzigingen die de

bewindslieden voorstellen. Naar het oordeel van deze fractie waren deze voorgestelde wijzigingen ook volstrekt onvoldoende gemotiveerd. Op grond van welke ontwikkelingen in de afgelopen 1 ³/₄ jaar is de noodzaak ontstaan om artikel 10 opnieuw aan te passen? Welke concrete bezwaren zijn er aan te voeren tegen de door de ambtsvoorganger van de Minister opgelegde partiële loonmatiging? Op grond waarvan meent de Minister dat ook zonder de mogelijkheid om per bedrijfstak regulerend op te treden de loonontwikkeling zich zal bewegen rond hetgeen aanvaardbaar kan worden geacht? Als dat per bedrijfstak geldt, waarom geldt dat dan niet voor zover het de verschillende loonniveaus aangaat? Als de argumentatie van de bewindslieden steekhoudend zou zijn, dan zou ook een bevoegdheid om de arbeidsvoorwaarden in verschillende inkomenscategorieën verschillend vast te stellen toch niet nodig hoeven te zijn?

De G.P.V.-fractie was echter van mening dat op dit moment veel meer de noodzaak aanwezig was om per bedrijfstak te kunnen ingrijpen dan per loonniveau. Immers, hebben de sociale partners niet duidelijk de wens te kennen gegeven voor 1982 een sterk gedecentraliseerd loonoverleg te gaan voeren? Kan daardoor de noodzaak om per bedrijfstak in te grijpen niet juist groter worden?

De G.P.V.-fractie was verder van mening dat de vorig jaar ingevoerde mogelijkheid om de arbeidsvoorwaarden van verschillende inkomenscategorieën verschillend vast te stellen diende, en ook zou moeten dienen, om verbeteringen van de betaling van zwaar en onaangenaam werk mogelijk te maken. Deze bepaling mocht naar het oordeel van deze fractie zeker niet worden gebruikt om een verdergaand ongenueanceerd nivelleringsbeleid mogelijk te maken. Is dit niet het laatste waaraan de sociale partners met het oog op de bevordering van de werkgelegenheid behoefte hebben?

Indien de noodzaak van een maatregel op grond van artikel 10 zich binnenkort voordoet, wil de Regering deze maatregel dan op een zodanig tijdstip treffen, dat een debat hierover voor het kerstreces nog mogelijk is?

Vertrouwend, dat de Regering op bovenstaande opmerkingen en vragen tijdig voor de openbare behandeling schriftelijk zal hebben gereageerd acht de commissie deze hiermee voldoende voorbereid.

De voorzitter van de commissie,
Hermsen

De griffier van de commissie,
Nieuwenhuizen